

Akademický slovník současné češtiny

za OSLL zpracoval
Jan Křivan

Zaměření příspěvku

- představení vznikajícího slovníku (ASSČ)
  - základní údaje
  - struktura hesla
  - práce na heslech
    - od korpusových dat k publikaci definice
    - ukázka hesel
  - ukázka srovnání definice s dřívějšími slovníky

Základní údaje o slovníku

- připravuje se od roku **2012** jako slovník o konečném rozsahu přes **120 tisíc** jednoslovných lexikálních jednotek
  - PSJČ = 250 tisíc
  - SSJČ = 170 tisíc
  - SSČ = 50 tisíc
- do roku 2016 tvorba zpracovatelského programu, psaní prvních testovacích hesel a tvorba koncepce (kniha *Kapitoly z koncepce...*)
- od roku 2017 začíná publikování písmen (od písmene A)
  - www.slovníkcestiny.cz

Nápadné charakteristiky ASSČ

- založen na korpusech (včetně exemplifikace)
- propracování výkladů významu v různých sémantických skupinách (tematické okruhy ~ lexikální pole)
- minimální hnízdování
  - vykládají se všechna slova
- propracování údajů o valenci a o frazémech

Struktura hesla

lemma	číslo hom.	[výslovnost]	tvarosl. charakteristika	podheslí	slovnědruhový údaj
<původ>	obor	styl. kvalifikátor			
číslo významu	podheslí	(valence)	obor	styl. kvalifikátor	(předvýklad)
výklad významu ;	syn. synonyma ;	op. antonyma :	<i>exemplifikace</i>	☐	<i>sousloví</i> obor
styl. kvalifikátor	výklad významu ;	syn. synonyma ;	op. antonyma ;		
<i>víceslovné sysémantikum / víceslovné citoslovce</i>	slovnědruhový údaj	styl. kvalifikátor			
výklad významu ;	syn. synonyma ;	op. antonyma :	<i>exemplifikace</i>		
Poznámka					
☐	<i>sousloví</i>	obor	styl. kvalifikátor	výklad významu ;	syn. synonyma ; op. antonyma
☐	<i>víceslovné sysémantikum / víceslovné citoslovce</i>	slovnědruhový údaj	styl. kvalifikátor		
výklad významu ;	syn. synonyma ;	op. antonyma :	<i>exemplifikace</i>		
◇	<i>frazém</i>	styl. kvalifikátor	výklad významu :	<i>exemplifikace</i>	
▶	přihnízdované heslo	tvarosl. charakteristika	slovnědruhový údaj	styl. kvalifikátor	
slovotvorný poukaz :	<i>exemplifikace</i>				
→	odkaz				

Struktura hesla

Morfologické údaje	
Heslové slovo	buk buku (6. j. buku, 6. mn. bucích) m. než.
Údaj o slovním druhu	1. listnatý strom s hladkou bělošedou kůrou, přímým kmenem, lesklými vejčitými listy a plody bukvicemi <i>vzrostlý, mohutný buk</i> <i>malebnost místa podtrhují staleté buky a duby</i> <i>bot. buk lesní Fagus sylvatica</i>
Číslo významu	2. dřevo tohoto stromu
Výklad významu	<i>nábytek z tmavě mořeného buku</i> <i>na výrobu dřevěných schodů se často používá buk</i>
Příklady užití heslového slova	
Sémantické upřesnění	◇ <i>(být) kluk jak(o) buk</i> expr. (zprav. o malém chlapci) (být) zdravý a silný, dobře vyvinutý <i>je to kluk jako buk, tři kila osmdesát</i> <i>narodil se maličký, ale po čtyřech měsících je z něj kluk jak buk</i>
Označení a záhlaví frazému	◇ <i>(být) zdravý jak(o) buk</i> expr. (být) naprosto zdravý, čilý a obvykle ještě v dobré fyzické kondici <i>potápěč musí být zdravý jako buk</i> <i>zase jsem se cítil zdravý jako buk</i>

Postup práce – práce s doklady z korpusu

☐	 Procházka amazonským pra...	vyhlížel , několikrát se mi zezdalo , že už velkou	anakonda	skutečně vidím . V tmavé ubíhající vodě se pomalu převálilo
☐	 Procházka amazonským pra...	Sám jsem byl svědkem toho , jak noční nález veliké	anakondy	vylezle na břehu říčky u malé osady v bažinách u
☐	 Domov	červenohnědém a bílém provedení s dekorativním inzertem , napodobujícím kůži	anakondy	, koresponduje s dlažbou Buffalo na podlaze . Inzerto v
☐	 Ta, kterou jsem se nestala	já bych nikdy neudělala . Já bych ho obtočila jako	anakonda	a nepustila bych se , přísála bych se mu k
☐	 Čistírna	?</p><p>E Nic ho do prstu nekuslo , je to	anakonda	– byl to zbytečnej poplach .</p><p>P Asi jsme z
☐	 Procházka amazonským pra...	přinesl – svou první noc v pralese a první ulovenou	anakonda	.</p><p>Na vybrané tábořiště jsem se tehdy s veškerým svým
☐	 Miláčci, máte se nač těšit!	to , jak vypadala Beryl , když našla v lednici	anakonda	. Brr , to byl pohled . Když byla láhev
☐	 Procházka amazonským pra...	příběh je dramatictější . Jde o zkušenost , kterou s	anakondou	udělal strýček mého kamaráda zoologa Illiche Aristy a jež předsta
☐	 Procházka amazonským pra...	sevření . Skutečně se mu to nakonec podařilo a zraněná	anakonda	povolila své závitý a zmizela přes okraj člunu v řece
☐	 Procházka amazonským pra...	pozornosti zoologů . Anakonda bolivijská je na první pohled podobná	anakondě	velké , s kterou byla asi zaměňována . Odlišuje se
☐	 Tajný deník	mě obtáčí jako anakonda a snaží se mě rozmáčkout .	Anakonda	zabijí tak , že stiskne všechny vnitřní orgány takovou silou
☐	 Miláčci, máte se nač těšit!	, pěkný kousek . Přesně dva metry deset . Ale	anakondy	můžou být i vo moc větší . " Pan Patel
☐	 Procházka amazonským pra...	cestě oblastí nekonečných řek jižní Ameriky spatřil jsem dvě živé	anakondy	, největší v kritickém okamžiku , kdy jako vydra hlavu
☐	 Procházka amazonským pra...	filmům a fotoaparátu . Než jsem se však nadál ,	anakonda	vjela do hustého nepřehledného podrostu a téměř mi zmizela z
☐	 Lidé a země	" tvar .</p><p>Amazonka v tomto pojetí připomíná tělo obří	anakondy	a mýty opředený pohled na řeku dokládají i naivní ilustrace
☐	 Procházka amazonským pra...	spojené by mohly snadno vést i k tragickému konci .</p><p>	Anakonda	velká obývá celé povodí Orinoka , Amazonky a zbylou část
☐	 Čistírna	Já mám totiž takový problém . Před chvílí mi přivezli	anakonda	a já nevím , kam s ní .</p><p>P A
☐	 Modus bibendi	se to z ní vymáčkout , bránila se jako těžká	anakonda	, ulovená v mělké kalné vodě vany . Ani sama
☐	 Děti a MY	síle přátelství , o oslavě norského státního svátku , nenažrané	anakondě	v kanálech pod hlavním městem Norska a jednom zdánlivě bezvýz
☐	 Procházka amazonským pra...	úrazu vzpamatovával .</p><p>I tento příběh tedy ukazuje , že	anakonda	může výjimečně člověka opravdu napadnout , a to dokonce i
☐	 Procházka amazonským pra...	Böhme 1998a , b) .</p><p>Dalším amazonským druhem je	anakonda	de Schauenseeova (Eunectes deschauenseei) . Její poměrně mal
☐	 Miláčci, máte se nač těšit!	plnila mé chřípí . Trhl jsem sebou - skoro jako	anakonda	, která se začínala pomalu rozehřívát .</p><p>, Ty si
☐	 Procházka amazonským pra...	jedincům , jaké jsem doposud v Bolívii pozoroval , ale	anakonda	nikde . Jak jsem tak jedné noci seděl s baterkou
☐	 Procházka amazonským pra...	Amazonie v bolivijské Cobiji . Znal indiánku , kterou velká	anakonda	napadla ve chvíli , kdy stála po pás ve vodě
☐	 Tajný deník	se mi honily obrázky příšery , která mě obtáčí jako	anakonda	a snaží se mě rozmáčkout . Anakonda zabijí tak ,
☐	 Brno Business	ní ovšem čeká řada nepříjemných nástrah !</p><p>Nepotkáte zde sice	anakonda	či rozvodněnou řeku , zato můžete zápat například s parkovacím
☐	 Procházka amazonským pra...	jeho zářivé zrcadlení jako nějaká pohádková , zlatavá , obří	anakonda	. Světlušky jako by věděly , že dnes nemohou s

Práce s informacemi z Příručky a dřívějších slovníků

Hlavní stránka

O příručce

Nápověda

Mobilní verze

Návštěvnost

English version

Související odkazy:

Jazyková poradna

ČSN 01 6910

Zajímavé dotazy

Hledání konkrétního slova nebo tvaru slova.

anakonda

dělení: ana-kon-da¹

rod: ž.

	jednotné číslo	množné číslo
1. pád	anakonda	anakondy
2. pád	anakondy	anakond ²
3. pád	anakondě	anakondám
4. pád	anakonda	anakondy
5. pád	anakondo	anakondy
6. pád	anakondě	anakondách
7. pád	anakondou	anakondami

příklady: *Cestovatelé netuší, že vody jsou plné obrovských nebezpečných anakond.*

Heslové slovo bylo nalezeno také v následujících slovnících: [ASCS](#), [SSJČ](#)

ASCS

anakonda, -y ž <šp> zool. *velký hroznýšovitý had rodu Eunectes, žijící v Již. Americe*

SSJČ

anakonda, -y ž. (z indián.) *největší známý had (z příbuzenstva krajty); zool. rod Eunectes: a. vodní*

Odkazy k výkladové části Internetové jazykové příručky:

¹[Dělení slov](#)

²[Skloňování ženských jmen vzoru „žena“ – 2. p. mn. č.](#)

Práce s informacemi z dalších slovníků (i slovníků jiných jazyků, zejm. slovenštiny, angličtiny)

Powered by OXFORD

 English
Oxford *Living* Dictionaries

DICTIONARY anaconda

Home > British & World English > anaconda

Definition of *anaconda* in English:

anaconda

NOUN

A semiaquatic snake of the boa family that may grow to a great size, native to tropical South America.

| Genus *Eunectes*, family Boidae: several species

[+ Example sentences](#)

Origin

Mid 18th century (originally denoting a kind of Sri Lankan snake): unexplained alteration of Latin *anacandaia* 'python', from Sinhalese *henakañdayā* 'whip snake', from *hena* 'lightning' + *kañda* 'stem'.

Pronunciation

anaconda /,anəˈkɒndə/

GET WORD OF THE DAY BY EMAIL

 Enter your email address

[Click here to see our Privacy Policy.](#)

Weekly Word Watch: welly-wanging, korowai, and Statue of Unity

'Something extraordinary': David Whitley on the OED

Vyplnění informací ve zpracovatelském programu Alexis – lexikograf. poznámky

lexikografická poznámka:

SYN 1574

ML: původ angl.<tamil. - JS: odkud to je? Rejzek 0, ssjč a scs má šp., ssč z indián. - nechat k ověření Rejzkovi - ML: SSSJ - JN: Oxford Dictionaries uvádějí sinhálštinu; en Wiki: původ z jihoamerických jazyků byl zpochybněn, také uvádějí původ slova z oblasti Srí Lanky, z tamilštiny nebo ze sinhálštiny (podle různých zdrojů) -> nechat k vyjádření doc. Rejzkovi

JN:

SSSJ: obrovský útočný had v tropických pralesoch Južnej Ameriky, ktorý svoju korisť stlačí, zlomí jej kosti a potom ju zhltné, škrtič

ASCS: velký hroznýšovitý had rodu Eunectes, žijící v Již. Americe

Oxford: A semiaquatic snake of the boa family which may grow to a great size, native to tropical South America.

- anakondy jsou částečně vodní (ve vodě se pohybují lépe než na souši)

- menší kořist typu ryb neškrtí, ale prostě chytanou a sežerou, takže bych uváděla raději "nejedovatý had" než "škrtič"

- ve výkladu pokus o rozlišení od hroznýše podle tvaru skvrn, další rozdíl je areál a prostředí (hroznýš žije i v SAm a v suchých biotopech)

10. 10. 2016 JN: revize pro obor ZOOLOGIE, kontrola odborníkem nutná (obecně výklad + exemplifikace) - provedeno

15/12/2016 ML: kontrola kvalif. - ok

Vyplnění informací ve zpracovatelském programu Alexis – informace o lemmatu

anakonda

         [uložit](#)

Varianty hesla [přidej variantu](#) [přidej variantu jako kopii poslední](#) [pořadí](#) [uložit](#)

Varianta

heslo (var.):

komentář před:

komentář za:

typ hesla: **E**
1

výslovnost: kom.:

[+ přidat tvar](#)

slovní druh **E**
1 komentář slovního druhu

↓↑ tvaroslovná charakteristika

tvar **E**
1 tvar ↓↑ komentáře

[+ přidat tvar](#)

Vyplnění informací ve zpracovatelském programu Alexis – informace o významu

anakonda

0

výklad významu Přidat do skupiny

B *I* Velikost písma ... *I*_x

velký had s velmi silným tělem s okrouhlými tmavými skvrnami, žijící v Jižní Americe zejména v tropických pralesích, usmrcující větší kořist škrcením

metavýklad 2

↓ Hesla, u nichž je tento význam uveden jako synonymum/antonymum

Připojeno jako synonymum Přidat vazby na význam jako synonymum Připojeno jako antonymum Přidat vazby na význam jako antonymum

↑ Skrýt

Synonyma Přidat synonymum ... Antonyma Přidat antonymum ...

Exemplifikace do výstupu: nezařazeno tištěný + elektronický elektronický

B *I* Velikost písma ... *I*_x

obří, pětimetrová anakonda; anakonda sevře kořist smyčkami svého těla; anakondy patří k největším plazům; zool. anakonda velká Eunectes murinus

[Uprav připojená/přihnízdovaná hesla k "exemplifikace 1"](#)

Provedení kontrol hesla

- spolupráce s odborníky
  - kontrola definic
- průřezové kontroly:
  - ortografie, morfologie, valence, výslovnost, etymologie
  - kontroly určitých skupin (např. synsémantika, zdrobněliny, relační adjektiva)

Publikace

Akademický slovník současné češtiny

Ústav pro jazyk český
Akademie věd České republiky

Úvod Autoři Předmluva **Zásady zpracování** Zkratky a značky Rychlé vyhledávání
Pokročilé vyhledávání Kontakty

Hledej ve slovníku

Hledat v

hesláři celém odstavci

Vyhledat slovo:

A

anakonda

anakonda -dy ž. <sinhál./tamil.>

velký had s velmi silným tělem s okrouhlými tmavými skvrnami, žijící v Jižní Americe zejména v tropických pralesích, usmrcující větší kořist škrcením

obří, pětimetrová anakonda

anakonda sevře kořist smyčkami svého těla

anakondy patří k největším plazům

zool. *anakonda velká Eunectes murinus*

Slovník spisovného jazyka českého (1960–1971)

[Exportovat heslo do PDF](#)

Srovnání definic z různých slovníků

Slovníková definice

ŽLUTÝ

PSJČ: mající barvu síry, květů pampelišky, blatouchu, **ohnice** a pod.

SSJČ: mající barvu jako síra, květy pampelišky, **blatouchu** apod.

SSČ: mající barvu jako **žloutek**, jako květ pampelišky, jako síra

SSoučČ: který má barvu žloutku, květu pampelišky, **síry**

ASSČ: mající barvu žloutku, květu pampelišky, **zralého citronu** ap.

Výhled

- budou přednostně publikována hesla jádra slovní zásoby (cca 50 tisíc jednotek)
- moderní vzhled + slovník bude propojen s dalšími aplikacemi (doklady přímo z korpusu, informace z Příručky, morfologická paradigmata z automatických analyzátorů)

?